

אמר עזמרת

הריני מודה ומתודה לפניכם, רבותי, כי אינני הכתובת והפינאנסיסט גדול ומומחה כמד-ה... וכ"ו שלא סבלתי אות כבוד והצטיינות מלונדון, איני רשאי ואיני יכול להיות אנו-פ-טימיסט כמוהו בעיני הלידה סטרלינג, מחמת שרואה אני בחוש ובפועל ממש כי נתהפכו סדרו עולם: הסטרלינג אינו סטרלינג, ויציבא בארעא כלומר: בארמיה... זהב אינו כלום אלא עורבא פרה באוירונים מלונדון לפריז... ואעפ"כ, כשפנו אלי מכל צד לשאל את דעתי על הענינים האלה אמרתי להם: לא כ"הכצעקתה", ואין טוב בלי דע. כל מה דעביד דחמנא למב עביד!

לא צריך להיות נביא גדול או דירקטור של בנק מעשרת השבטים כדי לראות מראש, שהלידה סטרלינג חשוב לאיתנה בעוד הודש ימים ואם לאו... בעוד הדשנים או שלשה, כמו חכאמסין, להבדיל, שהוא נמשך כרגיל שלשה ימים, ואם לאו... 5 ימים או 7 ימים, וכן הלאה על זו הדרך, עד שהוא נשבר סוף, כמו בשבת-השבתה זו, ובינ-תים הוא מוציא את כוחותינו ומיבש את לשד עצמותינו.

ובינתיים גדלה ה"פניסה" בעיר. הבנקים... "בזמן המעבר" — מעלים 20 אחוזים על הדולר: ומעשה בנברת אחת, שקנתה בבנק "אופטימי" שיק בדולרים ושלמה במקום 20.5 גרושים — 24 גרו-שום, הדולר, ועוד ידם נטויה. ושוב מעשה, בסר-הר המדי בנין בעירנו, שלא רצה למכר ברזל לא כלא"י ולא בלא"ש כי אם בדולרים דוקא (לוקשין בלע"ז).

שוב מעשה בחנוני... פסיוצור, יכול אני לספר לכם כבר התקצ"ט מעשיות על הסוחרים והחנונים שאינם טומנים הליכה יד בצלחת וכבר החלו במצות הפקעת השערים לא רק על סהרות-חיון כי אם גם על הכנדרו והביצים מליפתא...

ולפיכך אמיתי לשואלי — רבותי, אין טוב בלי דע. עכשיו יש רק תרופה אחת, בדוקה ומ-נוסה: להתאפק במשך הודש או חדשים, עד יעבר ועם, ולהדגיל את נשינו ובנותינו לחיות שבועות אחדים בלא "פרפיום" ובלא "פורדה ומשחה אדומה" ואפילו בלא גרבי משי... ויכול אני להבטיח להן בנקיטת הפי, שלא יזיק להן הליכה לשידוך. אדרבה, יהיה יותר בריא להן ול-גופן וביחוד לכיסם של בעליהן ובחוריהן...

הוא אשר אמרתו תמיד: ישנם בנינו "אמנים" הודעים להסוך אצל אחרים, ולהרויח אצל עצמנו — לא למדנו. פלוגי הבחור אינו חולה לטאת על ראשו את הנזקע דאישתקד, ואין זו מצוה משמיה או מדרבנן לקנות דוקא, בורסלר-נא" כפונט או בפונט וחצי...

עכשיו, כשתנאי החיים כ"כ קשים. צרכינו כ"כ מרובים ופרנסותינו כ"כ מועטות, כשהמש-כורת קצוצה והלידה רצוצה והפרוטה מצוצה, כשיש הישש גדול סודרא דמכונא, עכשיו עלינו לכנר את עינינו בעברנו בפני הלונות החנויות של הסותרות כלפני מדכת הכתנים ולרכב את ה"יער הרע" של "דג מלוח" מפריז או נעל סבאטא...

ואם תרצו, אניד לכם את כל האמת: לרידו, מוטב שהחנוני "יתעשר" קצת על השכנוי מתוצרת הארץ, מננוכת יום ומגנובת-ליף, ובכ"כ שהפרוטות שלנו תשאנה כאן בארץ, "בהוך המשפחה" ואפילו אצל בני דודנו, ולא תצאנה לחו"ל, לפריז או להמבורג כמקום אשר לא נזכה עוד לראותן בעינינו...

ואעפ"י שחכמי הכלכלה שלנו בלונדון — אל נא תחא זאת להם לננאי! — לא הראו את חכם בעיני פינאנסיסט וקבלו, במחילה, "חזוק" גדול מצרפת, ואעפ"י שכלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו יודעים את תורת ה"איקונומיה", אעפ"כ מותר לנו ללמד עוד דבר מה מהאנגלים. שם בלונדון ישנו חכם כלכלה אחד (כמו

עומת כאן), סנאודן שמו, ואם איני טועה הריהו גם וויר הכספים, והוא הציע לפני עמו הצעה פשוטה מאד: לא לקנות דברי מותרות (לוקסוס בלע"ז) מצרפת.

ומה היה סופו של דבר? — במשך חודש ימים ירד מסחר החוץ של צרפת פלאים, לתרפ"ט אלפים, והעיר פריז נבוכה, וסוחרי לואון צועקים "נוואלד"!

ואנגליה שלמה לשכנתה: מדה כנגד מדה, א. בלשון בני אדם: "חזוק" כנגד "חזוק"... ואל נא אחטא בלשוני אם אומר, כי לא הכל בסדר לא רק במלכות דנמרק ובאנגליה כי אם גם במלכותא דרקייעא.

יודע אנכי, למשל, שכראשון לספטמבר צריך הייתי לזכות בגורל הגדול בבנק אשראי בת"א וב-יום 15 ספטמבר מ ה ו י ב הייתי לזכות בשני אלפים הלירות המצריות. הרבר היה ברור אצלי, יש לי ע"ז ק"ן טעמים ותת"קן סימנים, שאנכי דוקא אנכי ולא אחר צריך הייתי לזכות בגורל הגדול, כי השכל סחייב: כי מי זה היה נצרך יותר גדול ויותר כדאי והגון ממני? וכבר לייתי ג"ה ושלמתי לבנקים את הגרושים לפני ההגרלה... ובתאום זכה אחר, בנומר א ה ד אחר, כמו להכעים... וחוששני מאד, כמעט ברור לי, כי גם ביום 28 ספטמבר בהגרלת הלוואה והסכון יהיה כן.

ברור לי, שיש איזו אינסרוינה באמצע...

וברור לי, שגם עניו החום הגדול ושנוי הוסת בשמים, אינו חלק לגמרי... נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי בא"י אפי-לים משונה כזה!

החמה יצאה מנרתיקה מן הבקר ומלהטת בלי כל רחמנות ומתבחבת ושורפנו כל צמח וכל בריה. כטבריה היינו, לת"א דמינו!

לא לחנם חשבו הקייטנים וה"רוסים" בתל-יזה כי נמצאים הם בת"א ומרוב החום התחילי מדברים ר ו ס י ת בקול רם הן במכוניות והן בהחובות, ונשמעה גם שפת קודש של הכולגרים... ואני עבדכם — לבוש הייתי כל הימים כנאנדי בועידת השלחן העגול לפני לבשו את המכנסים, וכתבתי את שעורי זה בפיניאמה, מתוצרת הארץ ולמה נכחד? — ה נ צ ה ו ו היחיד והד ראשון שלנו בפוליטיקה הנכונה 'שנה זו, היה בערב יום הכפורים. כשבת שובה, חזר הקב"ה בתשובה ופתאום היו פולות וברקים, ברד וגשם וקשת מירושלים עד שכם... כל 'ה נעשה לכבוד יוב הצום למען יוכלו אחב"י לעמץ על התענית בשלום. ולא עוד אלא, שלמחרת יום הדין חזר החום, כי למה יאמרו הגויים בגי דודנו, כדרכם, כי החום הגדול הוא: "ועל מן אלאה", כעם אלהים על היהודים...

איך אומר הפתגם — "כשיתם לאדם כפי-פו, יחל להתפלסף". ועכשיו, שהלידה יורדת ולי אין ב"ת לא דאנת הלירות ולא דאנת הדולרים, כידוע, יכול אני להתפלסף קצת על חג הסוכות.

אחבתי את הסוכה מפני שנודף ממנה ריח השדה, ריח המושבת, ומזכיר את החזרה מן העיר אל הכפר...

ואולם יותר מזה אחבתי את המנהגים וביחוד את ה"נענועים" של הלולב בסוכות, מפני שמוצא אני בהם סמל לעם ישראל המתנענע...

עומד יהודי בבית הכנסת, מזוין בלולב ארוך עם ד' המינים, ומנענע בו לכל הרוחות, הולכה והבאה, עפ"י כל הכוונות של האר"י ז"ל, ונראה הדבר כמנוחך? — אל נא תצחקו, רבותי.

נענועים — זהו דבר יהודי אמתי, להתנענע — זהו טבעו ואפיו לא רק של החסיד מקוצ'ק או

מצאנו אלא שכל יהודי אריסטוקרט, של כל עם היהודים.

עסקי ישראל — מתנענעים. חבית הלאומי מתנענע. הדור הזקן מגוענע והדור הצעיר מווער ועו' בוטינסקי נע ונד מעיר לעיר וגם הריבויור-ניום, בחינת: נענועים.

מתנענעים גם הריבויוניסטים האומללים שה-עמדו "בעמוד הקלון" והוצאו מהסתדרות; מתנענע גם "הפועל" ויצמן, "מהוסר העבודה", ויבא לבקש עבודה מאחזימאיר...

איננו מתנענעים על לשון אחת כי אם על שלש, ארבע, חמש ויותר. עם בריא — יש לו רק שפה אחת.

והנענועים הניעו, במחילה, גם לגויים... הורה האנגלית מתנענעת ואי"ה נזכה לנס שכוח: לעיר גירג' החפשיני יעמד בראש מפלגת הפועל-לים, לכשירצה, וארצו של טורקמדה נהפכה לר-פובליקה של פועלים...

וגם כסא המלכות ברקייעא התחיל מתנענע. בכמה בתי כנסיות האמריקה שנו במחזור את "המילך" ל"פרוידנט". והחזן שר בסלסולים: "ה-פ-ר-ז-י-ד-נט!"

הנה יום שמחת תורה ממשמש ובא: הקהל שלנו לכל שדרותיו ופלגותיו, בהורבה ובניסורבאק, אצל ב"צ ילרר במאה שערים ובני קדמא ואזלא ב"ישורון", אצל חסירו קרלין ו"חסיר-דו" תלפיות, אצל ר' חיים ובמרכו הרב, ובכל מאות המנינים הצעים לכבוד ימים נוראים בירר-שלים עיה"ק, בכלם — יחטפו אחב"י את התור-רה"יה מתוך ארון הקודש וישמחו בה וישירו שירי קודש, שירי לאום ושירי חיל, וירקדו עמה יסודי חסידים, "הורא" וטשרלסטון הקדוש...

ילדים יעמדו על הספסלים וכידיהם דגלים מנוונים ותפוחים אדומים ונרות והבדלות על התפוחים, ונשים צעירות מכוסות "יומה" פרטית מציצות מתוך ה"עורה", ואצל החפשים הבאנה הנשים על האנשים ל"נשק" את התורה, כמו שנא-כד: "יהי בישראל מיידלך" — והקהל יצא במחולות עם התורה ל"ת, ירקדו הספות ז' פעמים: "עוירדלים, הושיעא נא!" מסביב לשלחן, לשלחן הקדוש...

ילדים תהבנה את התורה, השפתים תנשקנה, הרגלים תפזזנה והפיות יפצחו בקול דינה... הם ישמחו בתורה — אבל האם התורה תש-יח בהם?

כשהקהל ילך לביתו אחר השירה ואחר הרי-קודים, תשאר התורה לבדה בארון החשך — ותבי-כה...

ככה תבנה, מפני כי כמה ידים טמאות של תגרנים ועושי "אינפלאציה" נגעו בה, כמה שפי-הים של לשונות נכריות ולשון הרע ורכילות נשקו בה, וכמה "יענקוצים" שנתעשרו ונתרברבו על השכון התורה'לה הזו...
